

Van’da Kırmızı Et Üretimi Yapan Üreticilerin Kırmızı Et Fiyatları Üzerindeki Etkilere İlişkin Düşüncelerinin Tespiti

Cemal BUDAĞ¹, Sanem ŞEHRİBANOĞLU¹

ÖZET: Bu çalışma, bölgemizdeki kırmızı et üreticilerinin demografik bilgilerinin yanı sıra kırmızı et fiyatlarında meydana gelen değişikliklere ilişkin görüşleri belirlemek ve bu grubun yaşam doyumlarını ölçmeyi amaçlamıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre bölgenin kırmızı et üreticilerinin eğitim seviyelerinin düşük, ilköğretim düzeyinde eğitim oranının %48 olduğu tespit edilmiştir. Bölgenin hayvansal üretim modeli ve hayvan materyaliyle paralel olan kırmızı et üretimi uğraş alanları; büyükbaş %17, Küçükbaş %42 ve Karışık % 41 olacak şekilde olduğu ve hayvan borsalarında yer alan ve kırmızı et üretiminden para kazanan alım satımcıların Van bölgesinde de yoğun bir şekilde (%41) faaliyet gösterdikleri belirlenmiştir. Bölgede işletmelerin çoğunun; işletme başına 1-5 baş hayvana sahip işletmelerden oluştuğu, üretim miktarlarının bir göstergesi olan hayvan sayılarının düşük olduğu, işletmelerin önemli bir kısmının (%69) günde ancak bir hayvan satabilecek kapasitede olmadıkları görülmüştür. Çalışmada devletten alınan desteğin yaşam doyumunu pozitif olarak etkilediği, üreticilerin kendini güvende hissetmelerini sağlayan ek gelirin de üreticilerin yaşam doyumlarına pozitif etki yaptığı belirlenmiştir. Hükümetin et politikalarına etkisi (et fiyatlarını düşürmek için yapılan et ithalatı vb.) üreticilerin yaşam doyumlarını negatif yönde etkilediği buna bağlı olarak, yaşam doyum ölçek değerinin düştüğü görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Et üreticileri, kırmızı et, yaşam doyum ölçeği, tarımsal ekonomi

The Determination of the Opinions of Red Meat Producers in Van Regarding the Impacts on the Red Meat Prices

ABSTRACT: This study aims at determining the demographic information of the red meat producers in our region and their opinions regarding the changes in the red meat prices and measuring the life satisfaction of this group. According to the results obtained in this study, the education levels of the red meat producers in the region are found to be low, with 48% at the primary education level. It is identified that the red meat production areas in parallel with the animal production model and animal material are cattle with 17%, sheep with 42% and mixed with 41%; and the traders involved in animal market and making money out of red meat production operate intensively (41%) in Van region. Most of the businesses in the region consist of businesses with 1-5 cattle per each and the number of animals which is an indicator of the production quantities is quite low. It is observed that a significant portion of the businesses (69%) are incapable of selling even one animal per day. The study determined that the support received from the government affects the life satisfaction positively, and the additional revenues making the manufacturers feel secure contribute to the producers' life satisfaction. The impact of the Government on the meat policies (meat imports to reduce meat prices etc.) negatively affects the manufacturer's life satisfaction and thus, their value of life satisfaction scale decreases.

Keywords: Life satisfaction scale, Meat producers, Red meat meat producers, red meat, life satisfaction scale, agricultural economics

¹ Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootekni, Van, Türkiye
Sorumlu yazar/Corresponding Author: Cemal BUDAĞ, cbudag@yyu.edu.tr

GİRİŞ

Hayvansal üretimin önemli bir çıktısı olan hayvansal proteinler (kırmızı et, beyaz et, süt ve yumurta) insanların yeterli ve dengeli beslenmesinin ana unsurlarındandır. İnsanda yeterli ve dengeli beslenmenin gerçekleşmesi için günlük protein ihtiyacı içerisindeki hayvansal protein oranı en az %40 ya da %50 olmalıdır. Türkiye’de bu oran %27 civarındadır. Hayvansal proteinler içerisinde kırmızı et tüketimi gelişmiş ülkelerde ilk sırada yer alırken, diğer ülkelerde bitkisel protein kaynakları ilk sırada yer almaktadır. Kırmızı et üreticilerinin sorunlarının tespiti bu sektörün sorunlarının giderilmesine yönelik çalışmalara yardımcı olacaktır (Anonim, 2013a).

Kırmızı et üretim sektörü, diğer tarımsal sektörler gibi üretim masrafları ve üretim gelirlerindeki olumsuz gelişmelerden kolay etkilenen sektörlerden birisidir. Yıllık işletme giderlerinin en önemli unsuru olan yem (%70-80) fiyatlarındaki çeşitli faktörlere bağlı artışlar, sektörü olumsuz etkilediği gibi gelir kalemlerinin başlıcasını oluşturan (%90-95) canlı hayvan ve et fiyatlarındaki düşüşler de sektörü olumsuz etkilemektedir. Son yıllarda gerek canlı hayvan varlığındaki azalma, gerekse kırmızı et üretimindeki düşüşlere karşılık, yem fiyatlarındaki artış, kırmızı et fiyatlarının yukarı doğru yükselmesini gerektirirken, özellikle ithalata bağlı olarak fiyatlarda düşüşe neden olmuştur. Yurt içinde yem fiyatlarının düşürülememesine karşılık, çeşitli ülkelerdeki desteklerin ülkemizden fazla olması o ülkelerde kırmızı et fiyatının düşük fiyatlandırılmasına neden olmaktadır. Ülkemizdeki kırmızı etin fiyatı Avrupa ülkeleri ortalamasından yüksektir. Bu durumda; düşük fiyata dışarıdan et ithalatı, ucuz et yemek isteyen tüketicilerin işine geldiği gibi ithalatçı firmaların da önemli karlar sağlamalarına neden olmaktadır (Görgülü, 2002; Anonim, 2013a).

Küresel piyasalarda son yıllardaki gıda fiyatlarında görülen artışın ülkemizdeki kırmızı et fiyatında görülmemesinin nedeni dış piyasalara bağlı bir durumdur. Buna karşın dünyada küresel ısınmaya, kuraklığa ve biyoyakıt üretimindeki artışa bağlı olarak yem fiyatlarında görülen yükselme ülkemize aynen yansımaktadır. Gelişmiş ülkelerdeki desteklerin, ülkemizde olmayışı nedeniyle, ülkemizdeki işletmeciler ya zor koşullarda üretime devam etmekte

ya da bu sektörden ayrılmaktadırlar (Anonim, 2013a; Anonim, 2013b).

Davranış bilimlerinde ölçmeye ve araştırmalara konu olan ölçülmesi gereken psikolojik değişkenlerden biri de tutumdur. Tutumların ölçülmesinde en yaygın olarak kullanılan Rensis Likert’in geliştirdiği “dereceleme toplamlarıyla ölçekleme” modeli olan Likert ölçeklerdir. Likert’in ölçek tanımında madde puanları dizisi sürekli bir değişken olarak kabul edildiğinden ve ölçek puanları da sürekli bir değişken olarak tanımlanır (Tezbaşaran,2008).

Bir bireyin kendi belirlediği kriterlere uygun olarak tüm yaşamını pozitif değerlendirmesi şeklinde ifade edilen yaşam doyum tanımı, ilk kez 1961 yılında Neugarten tarafından ortaya atılmış Likert bir ölçektir. Yaşam, kişinin işte ve iş dışında geçirdiği zamanın tamamını; doyum ise, insanların (istek, arzu ve ihtiyaç) beklentilerinin giderilmesi sonucu denge durumunun yeniden kurulmasını ifade etmektedir (Şeker ve Zırhlıoğlu, 2009; Yigit ve ark., 2011; Kuzulu ve ark., 2013; Anonim, 2013g).

Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ) yaşam doyumunu tespit etmek amacıyla; Diener ve arkadaşları (1985), tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Köker (1991) tarafından, geçerlilik ve güvenilirliği ise Sultan Çamur Karataş (1988) tarafından yapılmıştır (Yılmaz ve Sayıl, 1996). Ölçek insanların genel olarak yaşamlarından ne kadar memnun olduğunu değerlendirmektedir. Bu ölçek, bireylerin bilirlri bir konu (finansal durum, sağlık veya başarı vb.) için memnuniyetini ölçmemektedir. Bireye ait tüm alanları genel olarak düşünüp cevap vermelerini sağlamaktadır (Güler ve Emeç, 2006). Yaşam doyum ölçeğindeki toplam puan azaldıkça yaşam doyumunu azalır (Şeker ve Zırhlıoğlu, 2009).

MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışmada kullanılan anket 48 sorudan oluşmakta ve 96 üreticiye uygulanmıştır. Ankette yer alan sorular üç başlık altında toplanmıştır. Bunların; 25’i demografik, 5’i Yaşam doyum ölçeği, 18’i ise Likert tipi ölçek olarak tasarlanan durum tespiti sorularıdır. Bu sorular üreticilerin duygu durumlarını ölçebilmek amacıyla 5’li Likert (Kesinlikle Katılmıyorum,

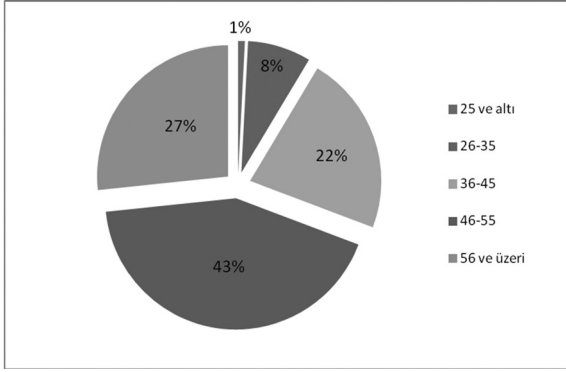
Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Kesinlikle Katılıyorum) olarak tasarlanmıştır. Geriye kalan 25 soru ile üreticilerin demografik bilgilerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Anket uygulayıcıları üniversite öğrencileri arasından seçilmiştir. Anket uygulandığı üreticiler ise Van hayvan pazarında bulunan üreticiler arasından rastgele belirlenmiştir. Anket soruları üreticinin demografik bilgileri ve kırmızı et fiyatlarında meydana gelen değişikliklere ilişkin görüşlerinin alınmasını sağlayacak nitelikte hazırlanmıştır. Anket değerlendirmesinde demografik bilgilerin değerlendirilip besicilerin yaşam doyumu arasındaki ilişkiler incelenmeye çalışılmıştır. Hazırlanan sorular önce küçük gruplara sorularak soruların anlaşılabilirliği tespit edilmiş

ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra saha uygulamasına geçilmiştir. Durum tespit soruları için de aynı yöntem uygulanmış, ayrıca konu hakkında uzman bir psikologdan destek alınmıştır.

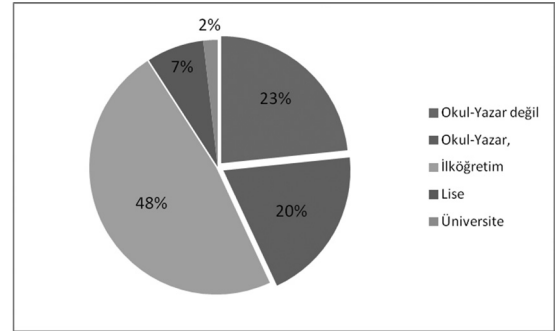
Çalışmada, üzerinde durulan özellikler için tanımlayıcı istatistikler sayı ve yüzde (%) olarak verilmiştir. Hesaplamalar için SPSS istatistik paket programından yararlanılmıştır (SPSS Inc., 2002).

BULGULAR VE TARTIŞMA

Ankette yer alan sorulara verilen cevapların sonuçları yüzde olarak (%) aşağıdaki şekillerde özetlenmiştir.

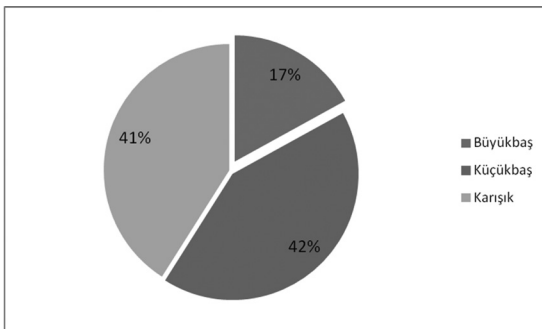
Şekil 1. Kırmızı Et Üreticilerin yaş dağılımı

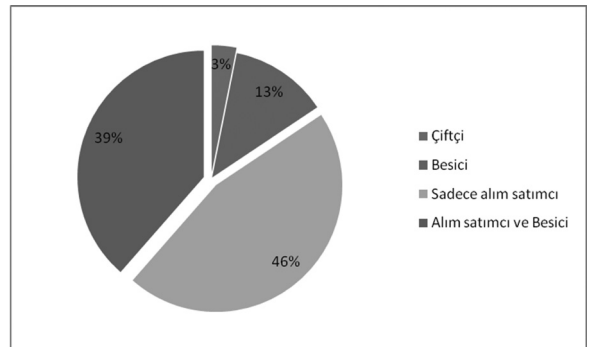
Şekil 2. Kırmızı Et Üreticilerinin Eğitim Durumu

Buna göre üreticilerin önemli bir kısmının 46-55 yaş aralığında ve eğitim durumlarının düşük olduğu tespit edilmiştir (Şekil 1 ve Şekil 2). Ankete katılanların yaşlarının YDÖ bir farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde ($p < 0,05$) ise kırmızı et üreticilerinin

yaşları ile YDÖ etkilenme düzeyleri arasında bir fark olduğu görülmüştür. Eğitim durumunun düşük olduğu gözlenen üreticiler arasında lise mezunlarının toplam içindeki payının %7 gibi çok düşük olduğu görülmektedir (Şekil 2).

Şekil 3. Kırmızı Et Üretiminde Kullanılan

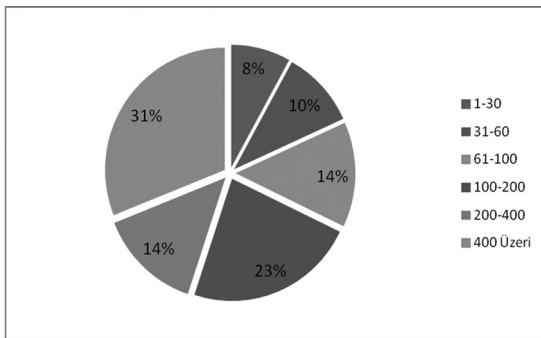

Şekil 4. Pazarda Bulunan Üretici Profili

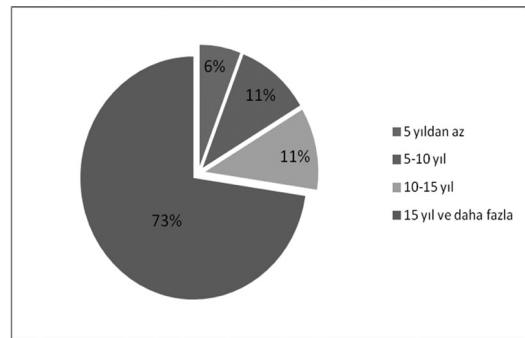
Üretim materyali kullanım oranlarına bakıldığında, işletme tipini oluşturan küçükbaş, büyükbaş ve karışık (küçük ve büyükbaş) materyal kullanan üreticilerin küçükbaş ve karışık materyallerinin (Büyükbaş %17, Küçükbaş %42 ve Karışık %41) aynı olduğu görülmektedir (Şekil 3). Farklı et üreticilerinin YDÖ’de bir farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde ise farklı materyaller kullanarak üretim yapanların YDÖ etkilenme düzeyleri arasında bir fark olmadığı görülmüştür. Şekil 4’de borsadaki işlem yapan (hayvan alım satımı yapan) kişilerin çoğunluğunun (%46)

sadece alım satım yapan şahıslar olduğu ve kırmızı et üretimiyle ilişkilerinin olmadığı tespit edilmiştir.

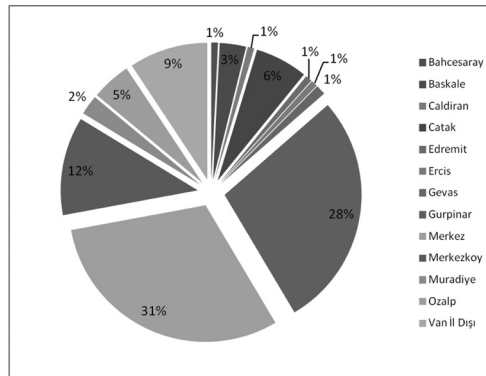
Üreticilerin üretim miktarlarının bir göstergesi olan hayvan sayılarının (Şekil 5) çok yüksek olmadığı görülmektedir. İşletmelerin önemli bir kısmının (%69) günde bir hayvan satabilecek kapasitede olmadıkları görülmektedir. Üreticilerin meslekte bulunma sürelerini gösteren Şekil 6’da görüleceği gibi üreticilerin büyük çoğunluğunun (%73) 15 yıldan fazla bir süredir üretici olarak sektörde yer aldıkları belirlenmiştir.

Şekil 5. Üretim Kapasitesi Hayvan/Baş

Şekil 6. Üreticilerin meslekte bulunma süreleri

Şekil 7. Üreticilerin yaşadıkları yer

Şekil 7’de şu an Van’da kırmızı et üreticisi olarak üretim yapan üreticilerin çoğunluğunun Başkale ve Çaldıran ilçelerinden Van’a geldikleri görülmektedir. Diğer üreticilerin ise birbirine yakın oranlarda diğer ilçelerden Van’a geldikleri belirlenmiştir.

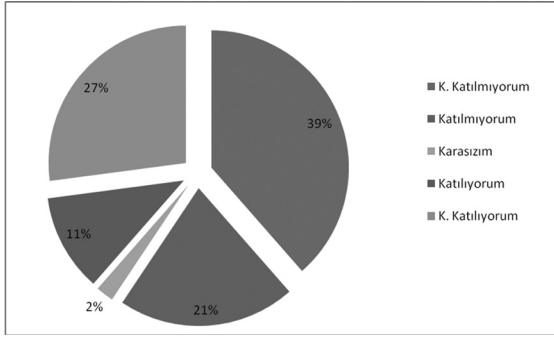
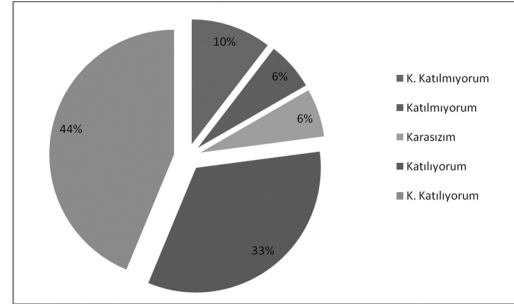
Çizelge 1’de kırmızı et üreticilerinin kendi yaşam koşullarını değerlendirme sonuçları verilmiştir. Buna göre yaşamlarının birçok yönüyle ideallerine yakın olduğunu düşünenlerin oranı %23’de kalmaktadır. Buna karşılık yaşam koşullarını “uygun olmadığı”

şeklinde ifade edenlerin oranı ise %56 düzeyindedir.

Üreticilerin yaşantılarından hoşnut olup olmadıkları sorusuna %27 si hoşnut olduğu yönünde cevap verirken, hoşnut olmadığını ifade edenlerin oranı ise %46’ dır. Yaşam koşullarının çok iyi olduğunu düşünenlerin oranı %22 iken, “şu ana kadar istediğim şeyleri elde edebildim” diyenlerin oranı da %20’dir. Üreticiler, “Yeniden dünyaya gelseydim yaşamımdaki hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmeydim” görüşüne %64 gibi yüksek bir oranla katılmamışlardır.

Çizelge 1. Üreticinin kendi yaşam koşullarının algısı

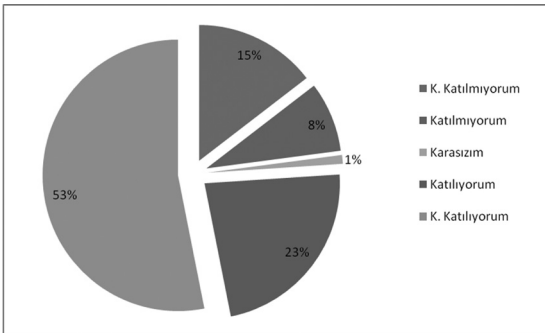
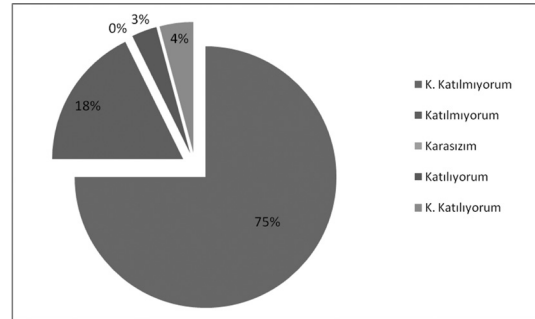
Üreticinin Kendi Yaşam Koşulları	Hiç Uygun Değil	Uygun Değil	Kararsızım	Uygun	Çok Uygun
Yaşamım birçok yönüyle ideallerime yakın (%)	32	24	21	17	6
Üreticinin Kendi Yaşamımdan hoşnutluğu (%)	24	22	27	22	5
Yaşam koşullarım çok iyi (%)	27	20	31	20	2
Şu ana kadar istediğim şeyleri elde edebildim (%)	33	28	19	14	6
Yeniden dünyaya gelseydim yaşamımda hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim (%)	46	18	7	10	19

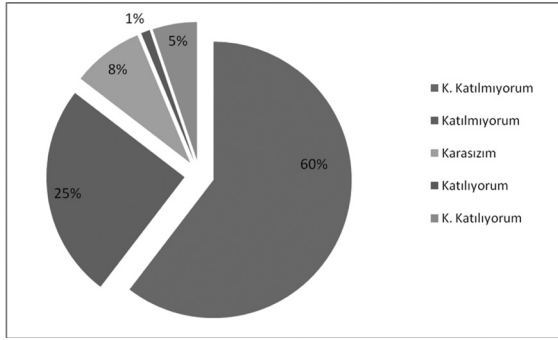
Şekil 8. Kırmızı Et Fiyatları Yüksekdir**Şekil 9.** Kırmızı et fiyatlarındaki değişimde Hükümet politikasının etkisi vardır

Kırmızı etin üreticiden alınış fiyatının yüksek olup olmadığı araştırılmış ve buna göre üreticilerin önemli bir kısmı (%60) bu fiyatı yüksek bulmamıştır (Şekil 8). Kırmızı et fiyatını yüksek bulan üretici oranı %38 olmuştur.

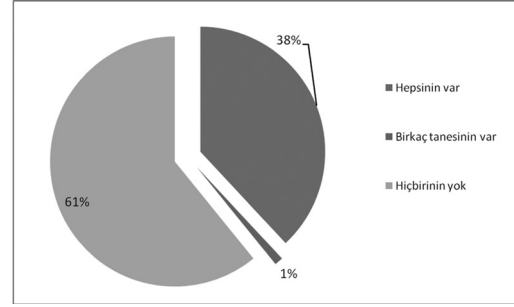
Şekil 9'da görüleceği gibi kırmızı et üreticileri, kırmızı et fiyatlarının oluşmasında hükümet politikalarının önemli oranda etkili olduğunu düşünmektedirler (%77). Yüzde 16'lık bir kısım

hükümet politikalarının kırmızı et fiyatları üzerinde etkisinin olmadığını düşünürken, üreticilerin %6'lık bir kısmı bu konuda herhangi bir fikre sahip olmadığını belirtmiştir. Hükümetin et politikasına etkisi ile üreticinin yaşam doyumu arasında bir ilişki olup olmadığı incelendiğinde, 0.265'lik ($p < 0.05$) negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. Hükümetin et fiyatlarına müdahalesi yaşam doyumu 0.265 lik bir katkıyla olumsuz olarak etkilemektedir.

Şekil 10. İmkânım olsa kırmızı et üretimini bırakırım**Şekil 11.** Kırmızı et üretimi için verilen devlet kredilerinden yeterli olarak yararlanabiliyoruz

Şekil 12. Kırmızı et tipi hayvancılık için Tarım İl/İlçe Müdürlüklerinin verdiği hayvancılık eğitimleri yeterlidir

Şekil 13. Çalışanların sigortası var mı?

Devletin vermiş olduğu kredilerden yararlanma oranının tespitini gösteren Şekil 11'de görüleceği gibi üreticilerin %78'i devlet kredilerinden yararlanmadıklarını ifade etmiştir. Devlet kredilerinden yararlandığını söyleyen üreticilerin oranı ise %22'de kalmıştır. Verilen devlet kredilerinden yeterli olarak yararlanabilmek ile üreticilerin yaşam doyumları arasında bir ilişki olup olmadığı incelendiğinde, 0.23'lük ($p < 0.05$) pozitif bir ilişki olduğu ve alınan kredilerin üreticilerin yaşam doyumlarını arttırdığı görülmüştür. Tarım teşkilatının vermiş olduğu eğitimlerin yararlılık oranının verildiği Şekil 12'de

üreticilerin %85'i verilen eğitimlerin yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Şekil 13'te üreticilerin kendi üretim birimlerinde çalıştırmış oldukları işçilerin sigortalarının olmadığını söyleyen grubun oranı %61 de kalmıştır. Bu oran aslında en az 6 çalışandan 1'inin sigortasız olarak çalıştırıldığını göstermektedir.

Ankete katılanların %75'i (72 kişi) hayvancılık, %18'i tarım ve hayvancılık, %5'i ticaret, %1'i kamu görevlisi, %1'i sosyal yardımlar sayesinde ailelerinin geçimini sağlamaktadır. Et üretimi dışında ek gelir ile YDÖ arasındaki durum tespit edilmiştir.

Çizelge 2. Kırmızı Et Üreticilerinin Ek Gelir Durumlarının incelenmesi

Ek Geliriniz Var mı?		Evet	Hayır
Yaşamım birçok yönüyle ideallerime yakın (%)	Uygun Değil	6	6
	Kararsızım	4	4
	Uygun	7	7
Yaşam koşullarım çok iyi (%)	Uygun Değil	6	6
	Kararsızım	7	7
	Uygun	4	4
Yaşamımdan hoşnudum (%)	Uygun Değil	7	7
	Kararsızım	2	2
	Uygun	8	8
Şu ana kadar istediğim şeyleri elde edebildim (%)	Uygun Değil	6	6
	Kararsızım	6	6
	Uygun	5	5
Yeniden dünyaya gelseydim yaşamımda hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim (%)	Uygun Değil	10	10
	Kararsızım	1	1
	Uygun	6	6

Çizelge 2 incelendiğinde Ek geliri olan üreticilerin yaşam doyumlarının bir nebze daha yüksek olduğu görülmektedir. Ek gelir durumları ile yaşam doyumları arasında bir ilişki olup olmadığı incelendiğinde ise 0.21'lik ($p<0.05$) negatif bir ilişki olduğu görülmüştür.

Pazar durumunu etkileyen faktörler, işletmecilerin gelecek konusunda karar vermelerini etkilediği gibi psikolojik durumlarını ve sosyal davranışlarını da etkilemektedir. Üreticilerin ürünlerinin pazar durumunu etkileyen faktörlere karşı oluşan duygusal reflekslerinin bilinmesi bu konudaki çalışmalara veri kaynağı sağlamaktadır.

Yapılan anket ve ölçek çalışması, hayvansal üretimin alt dalı kırmızı et üretiminin Van'daki durumu ve üreticilerinin demografik bilgilerinin yanı sıra kırmızı et fiyatlarında meydana gelen değişikliklere ilişkin görüşleri belirlenmiş olup bu araştırma ile bu grubun yaşam doyumları ölçülmüştür.

Şekil 1'de görüldüğü gibi kırmızı et üreticilerinin eğitim seviyeleri belirgin oranda düşüktür. İlköğretim düzeyinde eğitim oranının %48 olduğu bu grubun yapısal özelliği bölgede bulunan çiftçi profiline uygunluk göstermektedir (Bayındır 2008).

Bölgenin hayvansal üretim modeli ve hayvan materyaliyle paralel olan kırmızı et üretimi uğraş alanları; büyükbaş %17, Küçükbaş %42 ve Karışık %41 olacak şekilde tespit edilmiştir. Ancak bu bulguya karşılık yine bölgenin ve ülkenin genel yapısal özelliğine uygun olan bir diğer sonuç da hayvan borsalarında yer alan ve kırmızı et üretiminden para kazanan alım satımcıların Van bölgesinde de yoğun bir şekilde (%41) bulunduğu tespit edilmiştir (Şekil 3 ve Şekil 4). Bu durum kırmızı et üreticilerinin gelirlerini düşürürken, kırmızı et tüketim fiyatının tüketiciye yüksek bir fiyatla ulaşmasına neden olmaktadır (Anonim, 2013b; Anonim, 2013c; Anonim, 2013f). Bölgemiz işletme büyüklüğü bakımından Türkiye'nin genel yapısına benzerlik gösterdiği ve daha çok işletme başına 1-5 baş hayvana sahip işletmelerden olduğu belirlenmiştir. Gerek ekonomik gerekse coğrafik konumu itibarıyla işletme büyüklüğü

olarak Türkiye tarımının gerisinde olan bölgede üreticilerin elinde bulunan hayvan sayıları oldukça düşük durumdadır. Et üretimi de bölgede sürekli düşmektedir (Anonim, 2013d; Anonim, 2013e).

Üretim miktarlarının bir göstergesi olan hayvan sayılarının çok yüksek olmadığı Şekil 5'te görülmektedir. İşletmelerin önemli bir kısmının (%69) günde bir hayvan satabilecek kapasitede olmadıkları görülmektedir. Üreticilerin meslekte bulunma sürelerini gösteren Şekil 6'da görüleceği gibi üreticilerin büyük çoğunluğunun 15 yıldan fazla bir süredir üretici olarak sektörde yer aldıkları belirlenmiştir. Şekil 7'de şu an Van'da kırmızı et üreticisi olarak üretim yapan üreticilerin çoğunluğunun Başkale ve Çaldıran ilçelerinden Van'a geldikleri görülmektedir. Diğer üreticilerin ise birbirine yakın oranlarda diğer ilçelerden Van'a geldikleri belirlenmiştir (Anonim, 2013b; Anonim, 2013c).

Gelir düzeyleriyle doğru orantılı olarak artan yaşam doyum algısının kırmızı et üreticilerde azalmasının 2002 yılı sonrası başlayan besi yemi ile kırmızı et fiyatında oluşan negatif fiyat artışı marjının etkili olduğu düşünülebilir. Nitekim 2002 yılı sonrasında başta besi yemi olmak üzere yem fiyatlarında meydana gelen artış et fiyatlarının çok üzerinde olmuştur (Anonim, 2013b). Kırmızı et üreticilerinin kendi yaşam koşullarının algısını görmekteyiz.

Buna göre kendi yaşam koşullarını uygun ve çok uygun görenlerin oranı %23'de kalmaktadır. Buna karşılık yaşam koşullarını uygun değil ve hiç uygun değil şeklinde ifade edenlerin oranı ise %56 düzeyindedir (Çizelge 1).

SONUÇ

Çalışmanın sonunda devletten alınan destek yaşam doyumunu pozitif olarak etkilerken, kendini güvende hissetmelerini sağlayan ek gelirden üreticilerin yaşam doyumlarına pozitif etki yapmaktadır. Hükümetin et politikalarına etkisi (et fiyatlarını düşürmek için yapılan et ithalatı vb.) üreticilerin yaşam doyumlarını negatif yönde etkilemekte, yaşam doyum ölçek değerinin düşmesine neden olmaktadır.

KAYNAKLAR

- Anonim 2013a TÜİK 2009 <http://www.rekabet.gov.tr/Resources/SektorRaporlari/sectorrapor5.pdf>
- Anonim 2013b (“Türkiye’de Hayvancılık Sektörü Değerlendirme Raporu”, TÜSEAD 2004) <http://www.rekabet.gov.tr/Resources/SektorRaporlari/sectorrapor5.pdf>
- Anonim 2013c Ekonomik Göstergelerle Türkiye’de Tarım 2008”, TEAE <http://www.tepe.gov.tr/Dosyalar/Yayinlar/1f8b2b5b28e44b0382c76fa3ffe414ae.pdf>
- Anonim 2013d Fırat Kalkınma Ajansı <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/07/20100715-6.htm>
- Anonim 2013e Türkiye İstatistik Kurumu http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=46
- Anonim 2013f <http://www.muratgorgulu.com.tr/altekransp?id=78>
- Anonim 2013g <http://www.pdrehberlik.com/?p=3195>, Yaşam Doyumu Ne Demektir?
- Bayındır A., 2008. Van İlinde Büyükbaş Hayvan Bakım Beslenme Yöntemlerinin Belirlenmesi ve Çiftçilerin Hayvan Besleme Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi (Yüksek Lisans Tezi) YYÜ. Fen Bilimleri Enst. Van.
- Diener E, Emmons, RA, Larsen RJ Ve Griffin S, 1985. The Satisfaction with Life Scale , Journal of Personality Assessment, 49(1) , 71:75
- Görgülü M, Büyük ve Küçük Baş Hayvan Besleme. I. Baskı. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın No: A78, Adana.
- Güler BK, ve Emeç H, 2006. Yaşam Memnuniyeti ve Başarıda İyimserlik Etkisi, D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi, 21(2);129-149.
- Köker S, 1991. Normal ve Sorunlu Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeyinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kuzulu E, Kurtuldu S, ve Özkan G, 2013. İş Yaşam Dengesi İle Yaşam Doyumu İlişkisi Üzerine Bir Araştırma Sakarya İktisat Dergisi, 2 (5).
- SPSS Base 8.0 syntax reference guide by SPSS Inc. Type: English: Book Publisher: Chicago: SPSS 2002 75 SPSS for Windows.
- Şeker D ve Zırhloğlu G., 2009. Van Emniyet Müdürlüğü Kadrosunda Çalışan Polislerin Tükenmişlik, İş Doyumu Ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi. Polis Bilimleri Dergisi, 11(4); 1-26.
- Tezbaşaran, AA, 2008. Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu. https://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_%C3%961%C3%A7ek_Haz%C4%B1rlama_K%C4%B1lavuzu
- Yılmaz Ç ve Sayıl I,1996. Değişik Ortamlarda Yaşayan Yaşlılarda Psikiyatrik Semptomatoloji ve Yaşam Doyumu . Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, 49(4); 205-209.
- Yiğit R, Dilmaç B ve Deniz M, E,2011. İş Ve Yaşam Doyumu: Konya Emniyet Müdürlüğü Alan Araştırması, Polis Bilimleri Dergisi Cilt:13 (3); 1- 11